

L'Agenda
urbana de
Catalunya
avança

Participa-hi!

Sessió de treball 6

4 de juliol de 2019
Casa de la
Convalescència-UAB
Barcelona

NOVA GOVERNANÇA

01 GOVERNS EFICIENTS

De 9 a 11.30 h

02 CANVI CLIMÀTIC

De 12 a 14.30 h

03 FINANÇAMENT ADEQUAT

De 16 a 18.30 h

@ AgendaUrbanaCat
#FemAgendaUrbana

IMPLEMENTING
THE NEW
URBAN AGENDA

AGENDA
URBANA DE
CATALUNYA

Sessió de treball 6

NOVA GOVERNANÇA

- 01. GOVERNS EFICIENTS
- 02. CANVI CLIMÀTIC
- 03. FINANÇAMENT ADEQUAT

4 de juliol de 2019
Casa de la Convalescència-UAB, Aula Magna
C. de Sant Antoni Maria Claret, 171

De què parlarem?

En el moment present, marcat per la volatilitat política i una certa crisi dels valors democràtics a nivell global, és més rellevant que mai preguntar-nos com millorar la gestió de les polítiques urbanes per acostar-les a les necessitats actuals i, en especial futures, de la ciutadania. En l'aplicació de polítiques que siguin més integrades i inclusives, cal cercar nous models de governança i instruments de govern millors que, alhora, garanteixin la consecució dels principis de subsidiarietat i descentralització. Així mateix, no podem obviar com l'impacte del canvi climàtic condicionarà la manera de governar els hàbitats urbans, alhora que caldrà consecutivament cercar noves fórmules per al finançament dels governs subnacionals per tal de proveir les ciutadanes i ciutadans de serveis públics millors.

Com ho farem?

La sessió es divideix en tres bloc temàtics; cadascun tindrà un panel de persones expertes (60 minuts) i un debat en grups reduïts de 15-20 persones a partir dels arguments desenvolupats en el panel anterior (90 minuts).

Pots triar participar a tota la sessió, a un bloc o a dos. L'aforament és limitat. T'hi pots inscriure a agendaurbana.cat.

Participa-hi!

AGENDA
URBANA DE
CATALUNYA

GOVERNS EFICIENTS

Cal cercar una governança inclusiva i integrada a diversos nivells, que superi l'efecte "sitja" tan comú en l'abordament de les polítiques urbanes. Es tracta de buscar nous espais de concertació, de modificar l'arquitectura institucional i de consolidar instruments millors que permetin la implicació ciutadana, la transversalitat temàtica i la coherència multinivell. En aquest sentit, es proposa centrar el debat en les àrees temàtiques següents.

Governs i escala territorial

És eficient l'actual model d'organització territorial?

Per assegurar el respecte als principis de subsidiarietat i descentralització, primer cal comptar amb administracions que puguin garantir l'acompliment de les seves funcions i competències. En aquest sentit, podem cercar disfuncions a l'actual model territorial que dificulten l'acompliment dels principis esmentats com, per exemple, el fet que una tercera part dels municipis catalans no arribin als 500 habitants. A una altra escala, és obvi que l'àrea urbana funcional de Barcelona s'estén molt més enllà dels 36 municipis que configuren l'àrea metropolitana. Cal repensar l'actual model d'organització territorial? Cal generar nous espais de governança territorial? Cal estendre els límits metropolitans, en termes de governança?

Col·laboració pública-privada

S'aprofita suficientment el potencial de la iniciativa privada en les polítiques urbanes?

La implicació i contribució de la iniciativa privada en el desplegament i implementació de les polítiques urbanes és, en moltes ocasions, essencial. En els darrers anys s'han cercat fórmules per intensificar la col·laboració pública i privada en l'àmbit urbà, aprofitant les sinergies entre els dos sectors i els interessos comuns (universitat-empresa, administració-emprenedoria, tercer sector). Aquestes fórmules presenten avantatges, però també dubtes pel que fa a la seva regulació i fiscalització. Cal propiciar nous marcs de relació pública-privada a les ciutats? És suficient la regulació normativa d'aquest tipus de col·laboració? Quins són els avantatges i les dificultats en impulsar la col·laboració pública-privada?

Visions multinivell

S'estan aprofitant els potencials dels sistemes urbans?

Les característiques dels diferents pobles i ciutats del nostre territori fan necessari que les normatives i plans s'adaptin a les seves especificitats. En aquest sentit, una normativa genèrica per a tot el territori pot resultar massa rígida i inadequada. Si es vol vetllar per l'eficiència i la competitivitat dels sistemes urbans, cal apostar per un model de governança que sigui capaç de superar la cotilla dels límits administratius municipals. Per això, cal buscar fórmules supramunicipals que assegurin l'equitat territorial entre els diversos municipis i permetin una redistribució de la riquesa que generen. Solucions que passen no només per legislar en matèria de territori, sinó que requereixen també reformes en la legislació de règim local i en matèria d'hisendes locals. Tenim instruments de planificació sensibles a la diversitat territorial? Quines limitacions hi ha per aprofitar les potencialitats dels sistemes urbans? Com es pot millorar l'eficiència territorial? Quins nous espais de governança cal cercar al respecte?

Polítiques integrades

Hi ha espais de governança integrada per a les polítiques urbanes?

Moltes de les polítiques públiques amb impacte urbà han estat tradicionalment segmentades des d'un punt de vista temàtic o sectorial i, consegüentment, l'arquitectura de la governança urbana no sempre pot garantir un enfocament transversal i integrat que asseguiri la coherència entre polítiques. Quines limitacions hi ha a l'hora de vetllar per la consecució de polítiques integrades?

4 de juliol de 2019
De 9 a 11.30 h

Panel

Àngels Canals i Vilà

Sub-directora d'Assistència Jurídica i innovació a l'Administració Local del Departament de Presidència

Ander Errasti

Doctor en Humanitats (Ètica i Filosofia Política) a la Universitat Pompeu i Investigador a l'Institut de Governança Democràtica de Donostia (Globernance)

Salvador Gausa

Director de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona

Manel Larrosa Padró

Arquitecte. Via Vallès.
Membre de la plataforma FEM Vallès i de Sabadell 5000

Salvador Milà

Director de l'Àrea de la presidència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Moderador

Jordi Foz

Secretari de Transparència i Govern Obert de la Generalitat de Catalunya

CANVI CLIMÀTIC

Nombroses institucions polítiques i entitats, entre les quals la Generalitat de Catalunya, han declarat la situació d'emergència climàtica i ambiental, davant les evidències de l'escalfament global i del declivi sense precedents en què es troba la natura al nostre planeta. Per la seva banda, el recent informe del Panel Intergovernamental del Canvi Climàtic (IPCC-2018) estableix la necessitat de reduir les emissions globals al voltant del 45% en el 2030 respecte els nivells del 2010 i assolir unes emissions netes nul·les pel 2050. En aquest context, el paper de les ciutats i territoris és essencial per mitigar els efectes del canvi climàtic, en especial pel que fa a la modificació del model energètic, la reducció d'emissions de GEH o l'aturada en la pèrdua de biodiversitat. Es proposa centrar el debat en les àrees temàtiques següents.

Regressió litoral

S'estan preparant les ciutats costaneres davant l'augment del nivell del mar?

Els experts alerten que els efectes del canvi climàtic són irreversibles, i un símptoma d'aquest fet és l'augment del nivell del mar. En aquest sentit, l'Agència Nord-americana sobre el Canvi Climàtic calcula que, a finals d'aquest segle, el nivell del mar haurà pujat 1 m. De fet, les previsions menys optimistes calculen un augment d'1,80 m el 2100. Per una altra banda, les previsions de canvi climàtic no sols parlen d'increment del nivell del mar, sinó que també auguren un major gradient tèrmic que comportarà una major freqüència de temporals. Com s'han d'adaptar els territoris davant la presumpta pèrdua de capacitat turística? Estan amenaçades les àrees deltaïques del país? Quines mesures caldrà adoptar per mitigar els efectes de la regressió del litoral?

Planificació i canvi climàtic

S'estan introduint indicadors de canvi climàtic en el disseny dels hàbitats urbans?

La vinculació entre canvi climàtic i el disseny de les ciutats és directa. Per això, des de l'any 2007 s'han anat avaluat plans sectorials i urbanístics per valorar els seus impactes en matèria d'emissions de CO2 derivades, essencialment, dels usos energètics residencials, de la mobilitat i del cicle de l'aigua. Aquesta és una tasca en curs que, malgrat tot, no s'ha generalitzat a totes les figures de planificació urbana, i que no s'ha estès a d'altres usos com els comercials, els equipaments o els industrials. Amb quines dificultats ens trobem a l'hora de valorar ex ante els impactes climàtics dels hàbitats urbans? S'ha recollit adequadament a la legislació l'exigència de planificar d'acord amb el canvi climàtic?

Renaturalització dels hàbitats urbans

És a l'agenda política la renaturalització dels hàbitats urbans?

Actualment, la mortalitat per l'increment de temperatura a Catalunya és de 300 persones /any, una xifra que es preveu que s'incrementi fins a 2.500 persones/any en les properes dècades. Els parcs, jardins, cobertes verdes i verd urbà en general són infraestructures que contribueixen a pal·liar el fenomen de l'illa de calor, en un context on les projeccions apunten cap a un increment de les temperatures extremes. Alhora, els entorns naturals de les ciutats aporten serveis ecosistèmics vinculats al canvi climàtic, tant de mitigació com d'adaptació. Quins mecanismes socials, econòmics i públics poden ajudar a garantir l'existència, la conservació i la potenciació de la infraestructura verda?

Sensibilització a tots els nivells

Com coordinar el compromís davant el canvi climàtic entre els nivells de govern?

En matèria de canvi climàtic és necessària la corresponsabilitat a tots nivells. Per això, cal que tots els nivells de govern amb dimensió urbana comparteixin una estratègia comuna i coherent. Així mateix, des de les instàncies de govern cal fomentar el canvi d'hàbits de la ciutadania per provocar la reducció dels consums energètics i d'aigua, disminuir la producció de residus, o bé canviar els hàbits en la mobilitat. En aquest sentit, iniciatives com l'etiquetatge ambiental o ecològic dels béns de consum i dels serveis poden ser instruments molt efectius per millorar la conscienciació col·lectiva. S'estan duent a terme línies de conscienciació per fer coparticip la ciutadania del repte que tenim davant? Quina és la implicació de les administracions al respecte?

4 de juliol de 2019
De 12 a 14.30 h

Panel

Javier Martin Vide

Catedràtic de geografia física de la Universitat de Barcelona i director de l'Institut de Recerca de l'Aigua
Pendent de confirmació

Carne Melcion

Tècnica de l'Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat. Diputació de Barcelona

Arnau Queralt

Director del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i president de la Xarxa European Environment and Sustainable Development Advisory Councils

Gabriel Borràs

Responsable d'adaptació a l'Oficina Catalana de Canvi Climàtic

Irma Ventayol

Coordinadora del Pla del Clima de l'Ajuntament de Barcelona

FINANÇAMENT ADEQUAT

No hi pot haver polítiques reals sense un finançament adequat a la demanda i als objectius fixats. En aquest sentit, segons l'OCDE, el 65% del conjunt de fites de l'Agenda 2030 només es podran abordar des d'instàncies subnacionals, és a dir, aquelles que es troben per sota de l'administració de l'Estat. En aquest sentit, val a dir que, del conjunt dels pressupostos públics anuals, les administracions subnacionals només en gestionen aproximadament el 35% (25% la Generalitat de Catalunya i 10% els governs locals). Per tant, cal establir mecanismes de finançament a nivell territorial i local per abordar les polítiques urbanes, i desenvolupar models verticals i horitzontals de distribució dels recursos financers, segons les necessitats. Es planteja centrar el debat en les àrees temàtiques següents.

Finançament local

Permet l'actual model de finançament local satisfer el dret a la ciutat?

Un bon finançament local és imprescindible considerant el gran volum de serveis que els municipis presten a la ciutadania. Aquesta circumstància és especialment difícil a les ciutats mitjanes i als municipis petits, on el nombre de serveis que cal proveir es manté inalterat i, en canvi, decreix sensiblement la capacitat de finançament. Actualment, el finançament local es basa principalment en la imposició sobre la propietat urbana (patrimoni i dret privat) i, en menor mesura, en la capacitat d'imposar tributs propis, obviant la possibilitat d'altres fonts de finançament com podria ser la imposició sobre la renda. Quins criteris s'han de tenir en compte en la determinació de les necessitats de despesa en les àrees urbanes? Cal aplicar polítiques fiscals per garantir el dret a l'habitatge? Com s'ha d'incorporar l'anàlisi cost-benefici en la implantació de serveis i infraestructures públiques en les àrees urbanes?

Visions multinivell

S'estan aprofitant els potencials dels sistemes urbans?

Si es vol vetllar per l'eficiència i la competitivitat dels sistemes urbans, cal apostar per un model de finançament que sigui capaç de superar la cotilla dels límits administratius municipals. Per això, cal cercar fórmules supramunicipals que assegurin l'equitat territorial entre els diversos municipis i permetin una redistribució de la pròpia riquesa generada. Solucions que passen no només per la legislació en matèria de territori, sinó que requereixen també reformes en la legislació de règim local i en matèria d'hisendes locals. Tenim instruments de finançament sensibles a la diversitat territorial? Quines limitacions hi ha per poder aprofitar les potencialitats dels sistemes urbans? Com es pot millorar l'eficiència territorial? Quins nous espais de finançament cal buscar?

Gestió de les plusvàlues

És necessari establir mecanismes de recuperació de les plusvàlues urbanístiques?

Els processos de transformació urbanística han estat habitualment un espai útil de finançament per a les administracions actuants, en especial els municipis. En aquest context, en els processos de regeneració urbana en els quals es generen fortes plusvàlues arran de la seva transformació urbanística, poden existir desequilibris en la relació entre les administracions responsables de les inversions i la distribució dels retorns fiscals generats.

Fiscalitat ambiental

S'està aplicant una veritable fiscalitat ambiental amb impacte urbà?

La sostenibilitat significa integrar el medi ambient en la política econòmica, és a dir, mirar els fets econòmics des d'una perspectiva més àmplia que la del PIB. Per això, s'ha de passar de la gestió de l'oferta a la gestió de la demanda i integrar els indicadors socials i ambientals en la presa de decisions de la política econòmica. Una presa de decisions que, malgrat que de vegades pugui pertànyer a l'esfera global, té la seva incidència i impacte en la dimensió local. Quin ha de ser el rol de les administracions en la construcció d'una fiscalitat ambiental efectiva? Quines limitacions hi ha?

Incentivar la inversió

Els hàbitats i territoris urbans són espais que afavoreixen la inversió privada?

Estratègies com establir marcs de regulació favorables a la inversió nacional i internacional, o bé potenciar el desplegament de marques de ciutat o de territori, poden ser útils a l'hora de millorar la capacitat financera dels hàbitats urbans. En aquest sentit, la generació de riquesa té un evident impacte en les hisendes locals que no pot ser menystingut. Quines dificultats hi ha per atraure la inversió privada? Quines contrapartides pot generar aquesta inversió?

4 de juliol de 2019
De 16 a 18.30 h

Panel

Divina Alsinet

Divina Alsinet. Sub-directora general de Supervisió i Tutela Financera. Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Generalitat de Catalunya

Antoni Mora

Director de Projectes d'Ordenances Fiscals i Altres Ingressos de l'Ajuntament de Barcelona

Estela Rivas Nieto

Professora de dret financer i tributari i sub-directora de la Càtedra UNESCO d'Habitatge de la Universitat Roviri Virgili

Moderadora

Teresa Vilalta

Professora titular del Departament d'Economia de la Universitat de Barcelona